

Peer- uddannelsen

Uddannelsesbeskrivelse

Januar 2017

I dette papir beskrives den peer-uddannelse, som er udviklet af projekt 'Ligestillet Støtte – en vej til recovery' i 2015. Uddannelsen er udviklet i overensstemmelse med den foreløbige fælles ramme for en grunduddannelse af peer-støtte medarbejdere i Danmark. Den fælles ramme er udviklet i samarbejde med Socialstyrelsen og tilsvarende satspuljeprojekter i hhv. Region Hovedstaden og Region Sjælland.

Papiret her henvender sig til alle, der har interesse i peer-uddannelsen – det være sig både potentielle deltagere på uddannelsen, andre borgere samt ledere og medarbejdere i fx kommune og region, der er nysgerrige på uddannelsens indhold.

Deltagerne og læring

Peer-uddannelsen er for mennesker, som har personlig erfaring med psykisk sårbarhed, livet som bruger af social og/eller behandlingspsykiatrien og ikke mindst med recovery. Uddannelsens overordnede formål er at sætte deltagerne i stand til at omforme disse levede erfaringer til erfaringskompetencer, som de kan bruge i arbejdet som 'peer-støtte' (ligestillet støtte) for andre med psykisk sårbarhed.

Uddannelsen kræver, at deltagerne såvel som underviserne bidrager aktivt med egne erfaringer og at alle er indstillede på at arbejde med at bearbejde disse erfaringer og få dem omsat til kompetencer. Det betyder, at selve uddannelsen bliver en del af deltagernes videre recovery-proces.

Gennem hele uddannelsen arbejdes der med erfarings- og læringsloop. Når teori introduceres i undervisningen, opfordres alle til at sætte den i relation til egne eller andres erfaringer, til at trække tråde bagud til tidligere temaer og til at sætte det i relation til kommende roller som peer-støttemedarbejdere. Alle temaer/moduler refererer dermed til hinanden og bygger oven på hinanden, så deltagerne løbende opnår træning og læring i alle de forskellige områder.

Uddannelsens temaer / moduler

Uddannelsen er bygget op omkring syv overordnede temaer; dels temaer, der danner baggrund for peerstøtte, dels temaer, der sætter deltagerne i stand til at arbejde som peerstøtte-medarbejdere. I alle moduler er der læringsmål i forhold til viden, færdigheder og kompetencer. *Viden* om grundbegreber, *færdigheder* i at kunne formulere sig omkring det lærte og *kompetencer* i at kunne anvende det lærte i forskellige sammenhænge.

1. Projektet og peer-støtte

Uddannelsen indledes med en introduktion til projektet og til peer-støtte for at skabe en fælles ramme og fælles afsæt. Peer-støtte er et tilbagevendende tema i hele uddannelsen.

Læringsmål for projektet og peer-støtte

Modulet skal give deltagerne en basisviden om peer-støtte – begrebet, historien. Deltagerne skal kunne bruge denne basisviden i forhold til den kommende undervisning og i forhold til kommende arbejde – dvs. omsætte viden og færdighed i nye sammenhænge.

2. Recovery og empowerment

Recovery og empowerment er helt centrale grundbegreber i peer-støttearbejde. Modulet diskuterer teoretiske tilgange, grundpræmisserne og værdierne i recovery og empowerment.

Læringsmål for recovery og empowerment

Modulet skal rodfaste kursisten til at træffe beslutninger og navigere i en kompleks virkelighed (indgå i udviklingsorienterede/tværfaglige arbejdsprocesser) ud fra recovery- og empowerment-principper og -

værdier. Samtidig skal deltageren kunne anlægge bredere perspektiver på andre menneskers recovery-processer.

3. Den Personlige Arbejdsbog

Den Personlige Arbejdsbog (DPA) er et lettilgængeligt recovery-orienteret redskab til at håndtere dagligdagen.

Forløbet skal dels give hver kursist et redskab til deres eget liv, dels give dem et redskab, de kan bruge i deres senere virke. Endelig giver arbejdet med bogen også rig mulighed for at øve både erfaringsudveksling, kommunikation, samarbejde og grænser.

Læringsmål for Den Personlige Arbejdsbog

Målet er, at deltagerne skal kunne samarbejde med andre (i grupper eller to og to) omkring udveksling af erfaringer, der kan danne grundlag for at udfylde DPA. Samtidig skal de kunne støtte andre i at få udfyldt DPA og fastholde at anvende den i dagligdagen. Endelig giver modulet træning i at lytte aktivt og spørge ind til de andre kursister – alt sammen redskaber til det kommende arbejde.

4. Diagnose-mestring, sorg og krise, stigma

Diagnose-mestring handler ikke om psykoedukation og konkrete diagnoser, men om, at det at få en diagnose er/kan være skelsættende i ens liv. Det er for nogle en lettelse at få en forklaring på forskellige forhold og hændelser, mens det for andre kan være en tung byrde at få en diagnose og man kan føle sig stemplet.

Krise og sorg indgår i uddannelsen som almenmenneskelige, genkendelige processer, som den enkelte kan skille fra symptomer som fx depression. Sorgprocesser minder om recovery-processen.

Stigma indgår i uddannelsen, dels fordi mange med psykisk sårbarhed føler sig stigmatiserede, men også fordi der kan være tale om en stor selvstigmatisering.

Læringsmål for diagnosemestring, sorg og krise, stigma

Deltagerne får en teoretisk grundindføring i begreberne og lærer at reflektere dem ind i både egne og andres recovery-proces. De bliver i stand til at kunne forklare begreberne for andre – både andre med psykisk sårbarhed og medarbejdere.

Modulet understøtter, at peer-medarbejdere vil kunne støtte de positive sider i de mennesker, de arbejder med.

5. Livshistorier

Livshistorien og de levede erfaringer er det helt centrale arbejdsredskab for peer-medarbejderepeers. Derfor fylder dette en del på uddannelsen. Modulet rummer en indføring i en række teoretiske tilgange til Livshistorien: levede erfaringer som begreb, andre begreber relateret til livshistoriefortælling, måder at fortælle livshistorier på, narrativer og Den kvalitative livshistorie. Samtidig fortæller alle – kursister og undervisere deres egen livshistorie og påbegynder dermed en forståelse af, hvordan man kan vælge dele ud og passe på sig selv i erfaringsdeling.

Læringsmål for livshistorier

Kursisterne lærer her dels, hvordan de kan bruge deres egne erfaringer som et redskab og dels, hvordan de kan spørge ind (jf. modulet om kommunikation) – herunder:

- Fortælle sin egen livshistorie ud fra et bevidst valg
- Indgå i samtale om egen og andres livshistorie
- Skelne mellem det, der er recovery-fokuseret og det, der er sygdomsfokuseret

Ud over fokus på, hvordan man anvender sine erfaringer på en hensigtsmæssig måde ("erfaringskompetent"), fokuserer modulet på gensidig udveksling, anerkendende kommunikation og på at mærke og markere egne grænser samt støtte andre i at trække grænser.

6. Kommunikation

Kommunikation og dialog er et afgørende redskab for peer-medarbejdere. Modulet giver dels en indføring i grundbegreber, dels i praktisk anvendelse og endelig refererer modulet til stort set alle andre moduler i uddannelsen.

Læringsmål for kommunikation

Basis er grundlæggende begreber i kommunikation, spørgsmålstyper og hvordan de former kommunikationen samt forforståelsens betydning for kommunikationen. Ud fra denne basis bliver kursisterne i stand til at kunne styrke kommunikation og dialog, til at anvende anerkendende kommunikation i relationer og arbejde bevidst med at anvende forskellige typer af spørgsmål, for at styrke både egen og den andens kommunikation.

7. Roller og grænser

- som peer-medarbejder i samarbejdet med borgere og andre ansatte

Undervisning i det at være peer-medarbejder og det vigtige i at kunne definere sig selv som peer-medarbejder. Modulet har fokus på, at peer-medarbejderen selv kan identificere de roller og de skift, der sker, samt på de grænser, der skal trækkes i de forskellige situationer og relationer. Fokus er også på det vigtige i at kunne mærke sig selv i de forskellige roller – hvor er jeg henne i det hele taget og hvordan har jeg det i dag og hvordan trækker jeg grænser for mig selv og andre.

Læringsmål for roller og grænser

Teori om roller sættes i perspektiv i egne erfaringer og en forståelse af rolleskiftet fra Bruger til Medarbejder og det at påtage sig/have forskellige roller. Kursisterne arbejder både med rolleskift og med dagsform, lærer teknikker til at kunne mærke sig selv og forstå, hvordan roller og grænser kan skifte bl.a. afhængigt af situation, mennesker, dagsform og relationer. Herfra udvikles kompetencer til at støtte andre i at sætte grænser. Kursisterne får dermed redskaber til at kunne agere som peer-medarbejder i forskellige roller og rolleskift.

Underviseroverbygning

Der er lige nu kun én overbygning til peeruddannelsen – nemlig underviseroverbygningen. Denne retter sig mod at kvalificere de peer-medarbejdere, der skal indgå som undervisere i projektets Recovery-skoler. Formålet med overbygningen er at give deltagerne en teoretisk introduktion til didaktiske begreber og tankegange, læringsstile og formidling samt afprøve konkrete øvelser i fremlæggelse af et materiale – teori og praksis i didaktik.

Underviseroverbygningen er p.t. under revision i forhold til både form og indhold.

Praktisk information

Optagelse

På www.peermidt.dk ligger ansøgningskemaer til peer-uddannelsen.

Ansøgningskemaet indsendes til den kommune, hvor man ønsker optagelse på uddannelsen. På baggrund af ansøgningskemaet udvælges et antal deltagere til optagelsessamtale. Kriterier fremgår også på hjemmesiden. Der optages otte personer på hvert hold.

Omfang

Peeruddannelsen i Projekt Ligestillet Støtte har et omfang på 78. Undervisningen foregår over 13 uger med 2X3 timer om ugen. Ud over tilstedeværelse må der påregnes en del tid til forberedelse, refleksion/studiegrupper og efterbearbejdelse af undervisningen, bl.a. pga. det meget personlige engagement.

Afslutning

Uddannelsen afsluttes med et diplom til deltagere med mindst 80% deltagelse.

Efteruddannelse

For de peer-medarbejdere, som efter endt uddannelse får arbejde som peer-medarbejdere (i projektet som hhv. undervisere eller guider), vil der løbende i projektperioden være opfølgende kompetenceudvikling samt temadage mv.